

จิตสำนึกทางจริยธรรมอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ที่พัฒนาผลงานทางวิชาการตามหลักพุทธธรรม

Ethical Conscience of Teachers in Higher Education Institutions that Develop Academic Works According to Buddhist Principles

พระราชวรเมธี (วีระ ภูมิเมือง), Phra Ratchawajiramehi (Vara Phummuang)¹

อภินันท์ จันตะนี, Aphinant Chantane²

ชมพูนุช ช้างเจริญ, Chompoonuch Changcharoen³

E-mail: Chompoonuch.mbu@gmail.com

Received: May 16, 2023 Revised: August 26, 2023

Accepted: August 26, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับจิตสำนึกทางจริยธรรมของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่พัฒนาผลงานทางวิชาการ เพื่อสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ และนำไปถ่ายทอดให้กับนิสิต/นักศึกษา โดยจิตสำนึกทางจริยธรรมของอาจารย์เป็นสิ่งที่ควรพึงมีติดตัวอยู่ตลอดเวลา และต้องตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของความเป็นอาจารย์ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความศรัทธา ความจริงใจ ความรับผิดชอบและทำอย่างเต็มความสามารถ เพราะหน้าที่ของอาจารย์คือต้องสอนและทำวิจัยเพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับนิสิต/นักศึกษาได้มีความรู้และทักษะจากการฝึกปฏิบัติให้มีความประพฤติดีมีจริยธรรมอย่างชัดเจน ซึ่งได้จากจิตสำนึกทางจริยธรรมในความเป็นอาจารย์ที่ดีมีความรับผิดชอบต่อผู้เรียนหรือนิสิต/นักศึกษา โดยแบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับคือ 1) จริยธรรมระดับต้น เป็นการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือกติกาของชุมชนหรือวัฒนธรรมของสังคม หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม จึงถือได้ว่า ไม่มีจริยธรรม หรือจริยธรรม เป็น 0 หรือจริยธรรมเป็นลบ เช่น การลักขโมย การทุจริตการสอบ การฉ้อโกง เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย 2) จริยธรรมระดับปานกลาง เป็นการกระทำที่มีจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต มีการปฏิบัติดี มีพฤติกรรมที่ดี ไม่เข้มแข็งรังแกคนอื่น หรือสร้างความได้เปรียบคนที่อ่อนแอกว่า

^๑ เจ้าคณะจังหวัดกำแพงเพชร เจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุ พระอารามหลวง.

^๒ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาเขตหนองคาย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

^๓ อาจารย์สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

3) จริยธรรมระดับสูง เป็นผู้มีจิตใจเมตตา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความโอบอ้อมอารี การมีจิตสาธารณะ การรักษาสีงแวดล้อม

คำสำคัญ: จริยธรรม, อาจารย์, งานวิชาการ, หลักพุทธธรรม

Abstract

This academic article aims to disseminate knowledge about the ethical conscience of teachers in higher education institutions who develop academic works. To create innovation and new knowledge and pass it on to students. The ethical conscience of a teacher is something that should be carried with him at all times. and must be aware of the role and duty of being a teacher in performing duties with faith, sincerity, responsibility and doing with the best of abilities Because the lecturer's duty is to teach and conduct research in order to transfer knowledge and experience to students/students to gain knowledge and skills from practice to have good behavior with clear ethics. Which is derived from the ethical consciousness of being a good teacher with responsibility to learners or students. Ethics are divided into 3 levels: 1) elementary ethics It is to follow the rules, regulations or rules of the community or the culture of society. If anyone does not comply, then it is considered that there is no ethics or ethics is 0 or ethics are negative, such as theft, exam fraud, cheating is an illegal act. 2) Moderate ethics It is an act of ethics such as honesty. good practice has good behavior Do not bully others or create an advantage over weaker people. 3) High ethics. a kind-hearted person generous be generous public mind environmental protection.

Keywords: Ethic, Teachers, Academic, Buddha

1. บทนำ

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบหลักสูตรและหรือประจำหลักสูตร/สาขาวิชาที่มีภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การควบคุมคุณภาพ การติดตามประเมินผล โดยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องอยู่ประจำหลักสูตรนั้นตลอด

ระยะเวลาที่จัดการศึกษาของหลักสูตรนั้น ๆ^๔ และยังมีหน้าที่สำคัญคือ “การจัดทำเอกสาร ตำราหรือหนังสือและการทำวิจัย โดยกำหนดไว้ในพรบ.การอุดมศึกษาฯ กฎกระทรวง อว. ประกาศต่าง ๆ และข้อบังคับ ดังนี้

1. พ.ร.บ.กระทรวง อว. พ.ศ. 2562 มาตรา 27 สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการให้คณาจารย์และบุคลากรอื่นมีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าทางวิชาการในโลก พัฒนาการเรียนการสอน การวิจัยให้ทันสมัยสอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ ความเปลี่ยนแปลงของโลก สังคม และเทคโนโลยี และส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตผลงานทางวิชาการในระดับชาติและระดับนานาชาติ^๕

2. กฎกระทรวง อว. มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ข้อ 8 สถาบันอุดมศึกษาต้องมีความพร้อมด้านวิชาการ ดังต่อไปนี้

2.1 มีบุคลากรสายวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในสาขาวิชา และรายวิชาที่เปิดสอน โดยเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาและมีจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน

2.2 มีระบบการบริหารและการพัฒนาบุคลากรสายวิชาการ เพื่อให้บุคลากรสายวิชาการมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.3 มีสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่จำเป็นและเหมาะสมกับสาขาวิชาและรายวิชาที่เปิดสอน มีการบำรุงรักษาและพัฒนาให้มีความทันสมัยอย่างต่อเนื่อง

2.4 มีระบบและเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

3. ประกาศ กมอ. พ.ศ. 2565 เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี^๖ คุณวุฒิ คุณสมบัติ และจำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและประจำหลักสูตร และเรื่อง เกณฑ์มาตรฐาน

^๔ ราชกิจจานุเบกษา (๓๑ มีนาคม ๒๕๖๕) กฎกระทรวงมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ แหล่งที่มา https://www.ops.go.th/th/content_page/๒๑๙-announcement-ches สืบค้นเมื่อ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๖

^๕ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ กิจจานุเบกษา เล่ม ๕๗ หน้า ๕๔, (๒๕๖๒พฤษภาคม ๑).

^๖ ราชกิจจานุเบกษา (๙ กันยายน ๒๕๖๕) ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๖๕ แหล่งที่มา <https://www.ops.go.th/th/ches-downloads/edu-standard/item/๖๙๔๑๒-๒๐๒๑๒-๐๓/-๒๑๒-๐๓-๑๓/-๒๑๒> สืบค้นเมื่อ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๖

หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา^๗ คุณวุฒิ คุณสมบัติ และจำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและ
ประจำหลักสูตร โดยอาจารย์ผู้สอนรายวิชา (มคอ.3) ต้องมีเอกสารประกอบการสอน (แบบที่ 1
มีความชำนาญในการสอน) หรือเอกสารคำสอน (แบบที่ 2 มีความชำนาญพิเศษในการสอน) หรือ
ตำรา ซึ่งมีคุณภาพขั้นต่ำในระดับ B เป็นต้น

**4. ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเรื่องภาระงานของอาจารย์ประจำหลักสูตร/
สาขาวิชา** ดังเช่น ตัวอย่าง ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยภาระงานฯ

ผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ (อ.) ต้องมีภาระงาน ดังนี้ ภาคการศึกษา โดยมีภาระงานสอนไม่
น้อยกว่า 70 % ของภาระงาน (ขั้นต่ำ) ทั้งหมด

2. มีภาระงานที่เป็นผลงานทางวิชาการ ดังนี้

2.1 ผลงานวิจัย ที่ได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ ก.พ.อ. 2565 ปีละไม่ต่ำกว่า 1 เรื่อง
หรือ 2.2 ตำรา/หนังสือ หรืองานแปลตำรา/หนังสือ ที่ผ่านการตรวจประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน
ปีละไม่น้อยกว่า 1 รายการ หรือ 2.3 บทความวิชาการ ที่ได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ ก.พ.อ. 2565
ปีละไม่ต่ำกว่า 1 เรื่อง^๘

ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ผศ.) ต้องมีภาระงาน ดังนี้

1. มีภาระงานไม่น้อยกว่า 35 ชั่วโมง ต่อ 1 สัปดาห์ต่อภาคการศึกษา โดยมีภาระงานสอนไม่
น้อยกว่า 60 % ของภาระงาน(ขั้นต่ำ) ทั้งหมด

2. มีภาระงานที่เป็นผลงานทางวิชาการ ดังนี้

2.1 ผลงานวิจัย ที่ได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ ก.พ.อ. 2565 ปีละไม่ต่ำกว่า 1 เรื่อง
หรือ 2.2 ตำรา/หนังสือ หรืองานแปลตำรา/หนังสือ ที่ผ่านการตรวจประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน
ปีละไม่น้อยกว่า 1 รายการ หรือ 2.3 บทความวิชาการ ที่ได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ ก.พ.อ. 2565
ปีละไม่ต่ำกว่า 2 เรื่อง

ผู้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ (รศ.) ต้องมีภาระงาน ดังนี้

1. มีภาระงานไม่น้อยกว่า 35 ชั่วโมง ต่อ 1 สัปดาห์ต่อภาคการศึกษา โดยมีภาระงานสอนไม่
น้อยกว่า 50 % ของภาระงาน (ขั้นต่ำ) ทั้งหมด

2. มีภาระงานที่เป็นผลงานทางวิชาการ ดังนี้

^๗ ราชกิจจานุเบกษา (๙ กันยายน ๒๕๖๕) ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา
เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ แหล่งที่มา
<https://www.ops.go.th/th/ches-downloads/edu-standard/item/๖๙๔๒-๒๐๒๒-๐๓-๒๒-๐๓-๑๓-๑๓-๒๒>
สืบค้นเมื่อ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖

^๘ กระทรวงศึกษาธิการ. กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑.
กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๖๑.

2.1 ผลงานวิจัย ที่ได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ ก.พ.อ. 2565 ปีละไม่ต่ำกว่า 1 เรื่อง หรือ 2.2 ตำรา/หนังสือ หรืองานแปลตำรา/หนังสือ ที่ผ่านการตรวจประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ปีละไม่น้อยกว่า 1 รายการ หรือ 2.3 บทความวิชาการ ที่ได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ ก.พ.อ. 2565 ปีละไม่ต่ำกว่า 2 เรื่อง

5. คู่มือประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมการณ์ศึกษา

ซึ่งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร (ในสถาบันอุดมศึกษา) นอกจากอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษา (ตรงหรือสัมพันธ์) ยังต้องมีผลงานทางวิชาการ(ข้อบังคับ) แต่ถ้ามีตำแหน่งทางวิชาการ (ผศ./รศ./ศ.) ก็จะมีคะแนนเพิ่มขึ้นอีก^๙ เป็นต้น

ดังนั้น จาก พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ.2562 กฎกระทรวง อว. 2565 และประกาศ กมอ. 2565 ล้วนแต่เป็นบังคับ ข้อกำหนด และมาตรการต่าง ๆ เพื่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร/สาขาวิชา ให้จัดทำหรือพัฒนาผลงานทางวิชาการทั้งสิ้น

2. ความหมายจริยธรรม (Ethics)

จากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับจริยธรรมไว้คือ “ธรรม” ที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

สำหรับพจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ความประพฤติปกติ, ความประพฤติซึ่งหนักไปทางใดทางหนึ่ง อันเป็นปกติประจำอยู่ในสันดาน พื้นเพของจิต อุปนิสัย พื้นนิสัย แบบหรือประเภทใหญ่ ๆ แห่งพฤติกรรมของตัวความประพฤติเรียกว่า จริยา บุคคลผู้มีความประพฤติอย่างนั้น ๆ เรียกว่า จริต

โดยจริยธรรม = จริย + ธรรมะ คือ ความประพฤติที่เป็นธรรมชาติ เกิดจากคุณธรรมในตัวเอง ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม สรุปว่า ข้อควรประพฤติปฏิบัติจริยธรรม (Ethics) ความเป็นผู้มีจิตใจสะอาด บริสุทธิ์ เสียสละหรือประพฤติดีงาม

จริยธรรมตามความหมายของพระพรหมคุณาภรณ์ คือ การดำเนินชีวิตที่ดี หรือชีวิตที่มีการศึกษา เพราะกระบวนการในการดำเนินชีวิตกับกระบวนการศึกษาเป็นเรื่องเดียวกัน เพราะชีวิตต้องเรียนรู้ มีการพิจารณาแก้ปัญหาตลอดเวลา ซึ่งจริยธรรม เป็นธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม สั่งสอนนักเรียนนักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม ฉะนั้น บทบาทผู้บริหารการศึกษาในยุคใหม่จะต้องรู้จักศีลที่ควรรักษาประจำเรียกว่า มนุษยธรรม เพราะเป็นคุณธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ 5 ประการ

จริยธรรมตามทัศนะของผู้เขียนเรียบเรียง “จริยธรรม” เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นความประพฤติหรือปฏิบัติที่ถูกต้องดีงาม เป็นลักษณะที่สังคมต้องการ ก่อให้เกิด

^๙ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๖๐.

ประโยชน์ต่อตนเองผู้อื่น และสังคม ทั้งนี้จะเห็นว่าความหมายทั้งคุณธรรมและจริยธรรมจะมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพูดถึงคุณธรรมก็ย่อมหมายถึงจริยธรรมด้วยเช่นกัน อาจกล่าวได้ว่าบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนได้ตามความหมายอย่างหนึ่งอย่างใดนี้ จะเป็นบุคคลที่มีทั้งคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในตนเอง เป็นที่ยอมรับนับถือของคนในสังคม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ฉะนั้น จริยธรรม เป็นหลักปฏิบัติอันเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มบุคคลหรือสังคมให้ยึดถือปฏิบัติ สอดคล้องกับหลักสากล และไม่ขัดต่อวัฒนธรรมหรือประเพณีของท้องถิ่น โดยจริยธรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1) จริยธรรมระดับต้น เป็นการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือกติกาสังคมหรือวัฒนธรรมของสังคม หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม จึงถือว่า ไม่มีจริยธรรม หรือจริยธรรม เป็น 0 หรือจริยธรรมเป็นลบ เช่น การลักขโมย การทุจริตการสอบ การฉ้อโกง เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น

2) จริยธรรมระดับปานกลาง เป็นการกระทำที่มีจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต มีการปฏิบัติดี มีพฤติกรรมที่ดี ไม่ขัดแย้งรังแกคนอื่น หรือสร้างความได้เปรียบคนที่อ่อนแอกว่า เป็นต้น

3) จริยธรรมระดับสูง เป็นผู้ที่มีจิตใจเมตตา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความโอบอ้อมอารี การมีจิตสาธารณะ การรักษาสีลแวดล้อม เป็นต้น

2. ประมวลจริยธรรม

ประมวลจริยธรรม (Plagiarism) เป็นความไม่สุจริตทางวิชาการ ซึ่ง Plagiarism มีรากศัพท์จากภาษาลาติน Plagiarius มีความหมายว่า “ผู้ลักพาตัว”

พจนานุกรม Longman Dictionary of Contemporary English, New Edition 2003 ให้ความหมายไว้ ดังนี้

1) เมื่อผู้หนึ่งผู้ใดใช้คำพูด ความคิด หรืองานของคนอื่น และแสดงว่าเป็นของตนเอง

2) ความคิด ข้อความส่วนหนึ่ง หรือเรื่องราวที่คัดลอกมาจากงานของคนอื่นโดยไม่ระบุว่ามาจากที่ใดในภาษาไทยเองนั้นราชบัณฑิตยสถาน บัญญัติคำว่า Plagiarism ดังนี้

การโจรกรรมทางวรรณกรรม (Plagiarism) (สาขาวรรณกรรม) หรือ การลอกเลียนวรรณกรรม (สาขานิติศาสตร์) หมายถึง การนำผลงาน ความคิด หรือคำพูดของผู้อื่นไปใช้โดยไม่ให้เครดิตหรือการนำความคิดและงานของผู้อื่นมาเขียน โดยทำให้ดูเหมือนว่ามาจากความคิดของตนเอง ซึ่งถือเป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณทางวิชาการอย่างร้ายแรง เป็นความไม่สุจริตทางวิชาการ (Academic Dishonesty) จนอาจกล่าวได้ว่าเป็น “อาชญากรรมทางวิชาการ”

ตามประกาศกระทรวงกำหนดบทลงโทษไว้ว่า "หากพบว่ามี การคัดลอก การซ้ำซ้อนกับงานของผู้อื่น หรือมีการจ้างทำรายงานการค้นคว้าอิสระหรือวิทยานิพนธ์ ให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาถอดถอนรายงานการค้นคว้าอิสระหรือวิทยานิพนธ์ชิ้นนั้น"^{๑๐}

เพื่อเป็นประโยชน์ในการรักษามาตรฐานการอุดมศึกษา หลักธรรมาภิบาล และความซื่อสัตย์สุจริตทางวิชาการ ห้ามมิให้ผู้ใดจ้าง วาน ให้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการเพื่อไปใช้ในการเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือเพื่อไปใช้ในการทำผลงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการขอตำแหน่งทางวิชาการ หรือเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งการเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะหรือการให้ได้รับเงินเดือนหรือเงินอื่นในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ มีประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ก็ตาม

ห้ามมิให้ผู้ใดรับจ้างหรือรับดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่เป็นการช่วยเหลือโดยสุจริตตามสมควร และมาตรา 77 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 70 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ^{๑๑}

3. ความหมายของวิชาการ (Academic)

ความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน "วิชาการ" น. วิชาความรู้สาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขา เช่น บทควมวิชาการ สัมมนาวิชาการ การประชุมวิชาการ. น. รายวิชาที่อยู่ในหลักสูตรร่วมกันของหลายคณะหรือหลายสาขาของปริญญาเดียวกัน ที่ผู้เรียนในคณะหรือสาขาเหล่านั้นจะต้องเรียน (core course) โดยผลงานทางวิชาการประกอบด้วย เอกสาร (แบบที่ 1-2) ตำราหรือหนังสือ บทความวิจัย และบทความวิชาการ

"วิชาการ" เป็นงานที่รวมภารกิจหลักของหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงปรัชญา จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้รับบริการซึ่งได้แก่นักเรียนหรือบุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยเฉพาะผลงานวิชาการ จึงเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งผลงานทางวิชาการของครู อาจารย์ด้วย โดยมีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปยัง

^{๑๐} กระทรวงศึกษาธิการ. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๔.

^{๑๑} กระทรวงศึกษาธิการ. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๑.

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน การจัดสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดผลและประเมินผล การประกันคุณภาพ และการจัดให้มีบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ เป็นต้น

4. การพัฒนาผลงานวิชาการให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

เนื่องจากการพัฒนาผลงานทางวิชาการ ซึ่งอาจารย์มีจำนวนไม่น้อยมักพบปัญหา เช่น อาจารย์ขาดประสบการณ์ เตรียมความพร้อมไม่เหมาะสม บรรยากาศไม่เอื้ออำนวย และไม่มีสมาธิหรือไม่มีสติและสมาธิซึ่งจากการศึกษาเรื่อง “วิปัสสนาญาณตามมหาสติปัฏฐานสูตรเพื่อพัฒนาผลงานทางวิชาการ” ซึ่งเป็นลักษณะ “การใช้อานาปานสติกับสติปัฏฐาน 4” เป็นการนำสติผูกไว้กับการหายใจเข้า-ออก โดยมี 16 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) เมื่อหายใจเข้า-ออกยาว ก็รู้ว่า เราหายใจเข้า-ออกยาว
- 2) เมื่อหายใจเข้า-ออกสั้น ก็รู้ว่า เราหายใจเข้า-ออกสั้น
- 3) กำหนดรู้กายทั้งปวงหายใจเข้า-ออก
- 4) ทำกายสังขารให้ระงับ หายใจเข้า-ออก
- 5) กำหนดรู้ปิติ หายใจเข้า-ออก
- 6) กำหนดรู้สุข หายใจเข้า-ออก
- 7) กำหนดรู้สังขาร หายใจเข้า-ออก
- 8) ทำจิตสังขารให้ระงับ หายใจเข้า-ออก
- 9) กำหนดรู้จิต หายใจเข้า-ออก
- 10) ทำจิตให้ปราโมทย์ หายใจเข้า-ออก
- 11) ทำจิตให้ตั้งมั่น หายใจเข้า-ออก
- 12) ทำจิตให้คลาย หายใจเข้า-ออก
- 13) ตามเห็นอนิจจัง - ความไม่เที่ยง หายใจเข้า-ออก
- 14) ตามเห็นวิราคะ - ความจางคลาย (คลายติด) หายใจเข้า-ออก
- 15) ตามเห็นนิโรธ - ความดับโดยไม่มีเหลือ (ดับสนิท) หายใจเข้า-ออก
- 16) ตามเป็นปฐินิสสัคคะ - ความสละคืน (ปล่อยวาง) หายใจเข้า-ออก

วิธีปฏิบัติ-อานาปานสติ ข้อ 1) ถึงข้อ 4) ดังเช่น

- ให้อาจารย์ฝึกหายใจเข้า-ยาวและนับ 1, 1-2, 1-2-3, 1-2-3-4, 1-2-3-4-5,

โดยนับไปเรื่อย ๆ ถึง 10

- ให้อาจารย์ฝึกหายใจออก-ยาวและนับ 1, 1-2, 1-2-3, 1-2-3-4, 1-2-3-4-5,

5, โดยนับไปจนถึง 10

- ให้อาจารย์ฝึกกำหนดรู้กายทั้งปวงหายใจเข้า-ออก และนับ 1, 1-2, 1-2-3,

โดยนับไปจนถึง 10

- ให้อาจารย์ฝึกกำหนดรู้กายสังขารให้ระงับ หายใจเข้า-ออก และนับ 1, 1-2, โดยนับไปจนถึง 10

โดยปฏิบัติ (ตามข้อ 1) ถึง 4) จนกระทั่งถึงข้อ 16) และฝึกปฏิบัติ 1) ถึง 16) หลาย ๆ รอบ จนชิน

ดังนั้น การปฏิบัติตาม-อานาปานสติทั้ง 16 ขั้นตอน ซึ่งอานาปานสติภาวนาในอานาปานสตินั้นสมบูรณ์ที่สุด เพราะแสดงหลักฐานทั้งในด้านปริยัติและด้านปฏิบัติอย่างสมบูรณ์ที่สุด ฉะนั้น อานาปานสติเริ่มตั้งแต่ขั้นต้นจนถึงขั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนา กล่าวคืออานาปานสติ 16 ขั้น ตามอานาปานสติสูตร ในคัมภีร์มัชฌิมนิกาย ทั้งนี้ เพื่อให้อาจารย์ที่มีความตั้งใจที่จะพัฒนาผลงานทางวิชาการ ได้ทำความเข้าใจในการปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้นในอานาปานสติทั้ง 16 ขั้นนี้ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่ม 1 ตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4 ว่าด้วยการกำหนดลมหายใจเข้า-ออก เป็นกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน

กลุ่ม 2 ตั้งแต่ขั้นที่ 5 ถึงขั้นที่ 8 ว่าด้วยการกำหนดเวทนา เป็น เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน

กลุ่ม 3 ตั้งแต่ขั้นที่ 9 ถึงขั้นที่ 12 ว่าด้วยการกำหนดจิต เป็น จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน

กลุ่ม 4 ตั้งแต่ขั้นที่ 13 ถึงขั้น 16 ว่าด้วยการกำหนดธรรมที่ปรากฏในจิต เป็น ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน

โดยสติปัฏฐาน 4 ได้ปรากฏอยู่ในอานาปานสติฯ ในกายาสติปัฏฐาน ตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4 ซึ่งปกติอาจารย์ได้ปฏิบัติอานาปานสติกันอยู่แล้ว แต่อาจารย์อาจยังไม่ทราบแน่ชัดว่าตนกำลังปฏิบัติอยู่ในขั้นใดของขั้นทั้ง 4 ขั้น เป็นต้น

5. สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาผลงานทางวิชาการ

อกุศลมูล 3 คือ โทสะ โลภะ โมหะ เป็นต้นตอของเลวร้ายทั้งปวง เมื่อกำเริบจะแสดงออกมาเป็นทุจริตทางกาย วาจา ใจ รวมเป็นเหตุให้เกิดกิเลส ซึ่งมี 3 ประการ ได้แก่

1) โทสะ (Anger) เป็นการคิดประทุษร้าย พยายามฆ่า อยากทำลายผู้อื่น ความคิดประทุษร้ายเป็นรากเหง้า ให้เกิดกิเลสได้หลายอย่าง เช่น ปฏิฆะ ความหงุดหงิด โกรธ ความโกรธ อุปนาหะ ความผูกโกรธ พยาบาท ความคิดปองร้าย ความโกรธ, ความฉุนเฉียว, ความคิดร้าย, ความคิดที่จะทำลายผู้ที่ทำให้ตนโกรธ เช่น คิดจะฆ่า คิดจะฆ่า ความคิดที่เป็นโทสะนั้นกำเริบขึ้นตามลำดับดังนี้

(1) อรติ (ความไม่ชอบใจ) Wrath, anger, bad temper โทสจริต – to be angry, to go into a rage = โทโสโมโห

2) โลภะ (Greedy) เป็นความอยากได้ ความอยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตน อยากให้ตนมีเหมือนคนอื่น หรือมีมากกว่าผู้อื่น ความอยากมีหลายรูปแบบ ซึ่งจะก่อให้เกิด รากเหง้าของความชั่วทั้งปวง เช่น อิจฉา ความอยาก อยากได้ ยินดี ตีตใจ ในอารมณ์ต่างๆ ทั้งรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ

และอัมมารมณ มี 3 อย่าง (1) โลกะ อยากได้ ยินดี ติดใจอารมณ์ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และอัมมารมณ (2) ทิฏฐิ เป็นธรรมชาติที่เห็นผิด (3) มานะ เป็นความอวดดีถือตัว

3) โมหะ (Rulers) เป็นความหลงไม่รู้จริง ความไม่รู้ไม่เข้าใจ ความมัวเมา ความประมาท เป็นรากเหง้าให้เกิด กิเลส ได้มากมาย เช่น มักกะ ลบหลู่คุณท่าน ปลาสะ ตีเสมอ มานะ ถือตัว มทะ มัวเมา ปมาทะ เลินเล่อ โมหะทำให้ขาดสติ ความหลง ความเขลา ความโง่ คือความไม่รู้ตามที่แท้จริง (คิดผิด/พูดผิด/ทำผิด) เป็นกิเลสอย่างหนึ่ง เช่น เป็นอาจารย์ ต้องทำเอกสาร ตำรา/หนังสือและทำวิจัย ซึ่งหลง/คิดผิดจึงไม่ทำ

6. การปฏิบัติตามสติปัฏฐาน 4 และวิปัสสนาญาณ 16 (ปฏิบัติตามข้อ 1) ถึงข้อ 4)

สติปัฏฐานสูตร หมายถึง การตั้งสติ 4 ขั้น ได้แก่

- 1) กาย คือการตั้งสติกำหนดพิจารณากายในกาย (กายส่วนย่อยในกายส่วนใหญ่)
- 2) เวทนา คือการตั้งสติกำหนดพิจารณาเวทนาในเวทนา (ความรู้สึกอารมณ์ส่วนย่อยในความรู้สึกอารมณ์ส่วนใหญ่)

3) จิต คือการตั้งสติกำหนดพิจารณาในจิต (จิตส่วนจิตย่อยในจิตส่วนใหญ่ คือจิตดวงใดดวงหนึ่งในจิตที่เกิดขึ้นดับไปมากดวง)

4) ธรรม คือการตั้งสติกำหนดพิจารณาธรรมในธรรม (ธรรมส่วนย่อยในธรรมส่วนใหญ่)

วิปัสสนาญาณ หมายถึง วิปัสสนาญาณมี 16 ขั้น ดังนี้

1) นามรูปปริจเฉทญาณ ปัญญาที่ประจักษ์แจ้งความแยกขาดจากกันของนามธรรมและรูปธรรมที่ละอารมณ์โดยสภาพความเป็นอนัตตา

2) ปัจจยปริคคหญาณ ปัญญาที่ประจักษ์แจ้งความเป็นปัจจัยของนามธรรมและรูปธรรม คือ รู้ชื่อนามรูปแต่ละอย่างมีปัจจัยเป็นเหตุให้เกิด

3) สัมมสนญาณ ปัญญาที่ประจักษ์แจ้งการเกิดดับสืบต่อของนามธรรมรูปธรรมอย่างรวดเร็ว ทำให้เห็นโทษของการเกิดดับได้ไม่ขัดเจน

4) อุทยัพพยญาณ ปัญญาที่ประจักษ์แจ้งการเกิดดับของนามธรรมรูปธรรมอย่างละเอียดเป็นวิปัสสนาที่มีกำลัง เห็นโทษของการเกิดดับของสภาพธรรมได้ยิ่งขึ้น

5) ภังคานุภัสสนาญาณ ปัญญาที่ประจักษ์แจ้งความดับทำลายของนามรูป โดยไม่ใส่ใจถึงการเกิด

6) ภาตูปัฏฐานญาณ ปัญญาที่ประจักษ์แจ้งนามรูป โดยเห็นความเป็นภยันในสังขารทั้งหลาย

7) อาทินวานุภัสสนาญาณ ปัญญาที่ประจักษ์แจ้งรูป โดยเห็นความเป็นโทษในสังขารทั้งหลาย

8) นิพพิทานุสัสสนาญาณ ปัญญาที่ประจักษ์แจ้งนามรูปโดยเห็นทุกขโทষণัย จนเกิดความเบื่อหน่ายในสังขารธรรมทั้งปวง

9) มุญจितุกัมมตาญาณ ปัญญาที่ประจักษ์แจ้งนามรูปโดยความที่ใครจะพ้นจากสังขารธรรมทั้งปวง

10) ปฏิสังขานุสัสสนาญาณ ปัญญาที่ประจักษ์แจ้งลักษณะทั้ง 3 ของนามรูป เป็นเหตุที่จะเปลี่ยนตนให้พ้นจากสังขารธรรม

11) สังขารุเบกขาญาณ ปัญญาที่ประจักษ์แจ้งลักษณะทั้ง 3 ของนามรูปที่คมกล้ายิ่งขึ้น จนเกิดความมัลลยัสส วางเฉยในสังขารธรรมทั้งปวง

12) อนุโลมญาณ ปัญญาในอนุโลมขณะ 3 ขณะในมคฺควิถิ (ปริกรรม อุปจาร อนุโลม) คล้อยตามเพื่อการบรรลุมรรค ผล นิพพาน

13) โคตรภูญาณ ปัญญาในโคตรภูขณะ กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์ ช่มเสียซึ่งโคตรปฏุชนเพื่อถึงอริยโคตร เป็นอวัชชนแก่มรรคญาณ

14) มรรคญาณ ปัญญาในมคฺคจิตซึ่งเป็นโลกุตระ สำเร็จกิจทำลายกิเลส ดับวิภูฏทุกขปิดประตูอบาย 4 เป็นขณะที่ถึงพร้อมด้วยโพธิปักขิยธรรม 37 ประการ

15) ผลญาณ ปัญญาในผลจิตที่เกิดขึ้น 2-3 ขณะ เสวยวิมุตติสุขอันปราศจากกิเลสซึ่งอริยมคฺคประหารแล้ว

16) ปัจจเวกชนญาณ ปัญญาในปัจจเวกชนวิถิอันเป็นโลกียะพิจารณา มรรค ผล นิพพาน กิเลสที่ละแล้ว และกิเลสที่เหลืออยู่รวม 5 วาระ สำหรับพระอรหันต์ไม่มีกิเลสที่เหลืออยู่ให้พิจารณา จึงมีปัจจเวกชนวิถิเพียง 4 วาระ ปัจจเวกชนวิถิของพระอริยบุคคลทั้งหมดจึงมี 19 วาระ.

3. ความสำคัญในการพัฒนาผลงานวิชาการ

โดยผลงานทางวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานของ ก.พ.อ. ได้แบ่งประเภทของผลงานทางวิชาการ ออกเป็น 4 กลุ่มได้ให้ความหมาย“ผลงานวิชาการ 4 กลุ่ม” คือ กลุ่ม 1 ผลงานวิจัย กลุ่ม 2 ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่นมี 12 ลักษณะ กลุ่ม 3 มีตำรา หนังสือ และบทความทางวิชาการ และกลุ่ม 4 ผลงานวิชาการ เป็นการเพิ่มเติมพิเศษ 5 ลักษณะ^{๑๒}

สำหรับผลงานทางวิชาการตามประกาศ ก.พ.อ. 2565 ได้ให้ความหมาย (นิยาม) ไว้ดังนี้

^{๑๒} พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ กิจจานุเบกษา เล่ม ๕๗ หน้า ๕๔, (๒๕๖๒, พฤษภาคม ๑).

กลุ่ม 1 ผลงานวิจัย

- นิยาม ผลงานวิจัย หมายถึง ผลงานวิชาการที่เป็นงานศึกษาหรืองานค้นคว้าอย่างมีระบบ ด้วยวิธีวิทยาการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ๆ และมีที่มาและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลคำตอบหรือข้อสรุปรวม ที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ (งานวิจัยพื้นฐาน) หรือการนำวิชาการนั้นมาใช้ประโยชน์ (งานวิจัยประยุกต์-Applied research) หรืองานวิจัยสร้างสรรค์ (Creative research) หรือการพัฒนาอุปกรณ์ หรือกระบวนการใหม่ที่เกิดประโยชน์

- รูปแบบ จัดได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1) รายงานการวิจัยที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์และชัดเจนตลอดทั้ง กระบวนการวิจัย (Research process) อาทิ การกำหนดประเด็นปัญหา วัตถุประสงค์ การทำวรรณกรรมปริทัศน์ วิทยุหรือสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การพิสูจน์วิทยุหรือสมมติฐานการวิเคราะห์ข้อมูล การประมวลสรุปผลและให้ข้อเสนอแนะ การอ้างอิง และอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าได้นำความรู้จากงานวิจัยมาตอบวิทยุและแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2) บทความวิจัยที่ประมวลสรุปกระบวนการวิจัยในผลงานวิจัยนั้น ให้มีความกระชับและสั้น สำหรับการนำเสนอในการประชุมทางวิชาการ หรือในวารสารทางวิชาการ

3) ในรูปของหนังสือ (monograph) ซึ่งนำงานวิจัยมาประกอบเขียน

กลุ่ม 2 ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น (มี 12 ประเภท)

- นิยาม เป็นผลงานวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อ (1) อุตสาหกรรม (2) การเรียนการสอนและการ (3) พัฒนานโยบายสาธารณะ (4) กรณีศึกษา (5) งานแปล (6) พจนานุกรม สารานุกรม นามานุกรมและงานวิชาการในลักษณะเดียวกัน (7) ผลงานสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (8) ผลงานสร้างสรรค์ด้านสุนทรียะและศิลปะ (9) สิทธิบัตร และ (10) ซอฟต์แวร์ (11) ผลงานรับใช้ท้องถิ่นและสังคม (12) ผลงานนวัตกรรม สำหรับ“รูปแบบ”จำแนกไปตามแต่ละประเภท

กลุ่ม 3 ผลงานวิชาการ

3.1 ตำรา

- นิยาม เป็นงานวิชาการที่ใช้สา รับการเรียนการสอนทั้งวิชาหรือ เป็นส่วนหนึ่งของวิชา ซึ่งเกิดจากการนำข้อค้นพบจากทฤษฎี จากงานวิจัยของผู้ขอ หรือความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าศึกษา มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวบรวมและเรียบเรียง โดยมีมีโนทัศน์ที่ผู้เขียนกำหนดให้เป็นแกนกลาง ซึ่งสัมพันธ์กับมีโนทัศน์ย่อยอื่นอย่างเป็นระบบ มีเอกภาพสัมพันธ์ภาพและสอดคล้องตามหลักการเขียนที่ดี ใช้ภาษาที่เป็นมาตรฐานทางวิชาการ และให้ความรู้ใหม่ อันเป็นความรู้สำคัญที่มีผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อวงการวิชาการนั้น ๆ เนื้อหาสาระของตำราต้องมีความทันสมัยเมื่อพิจารณาถึงวันที่ผู้ขอเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการ ทั้งนี้ ผู้ขอตำแหน่งจะต้องระบุวิชาที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรที่ใช้ตำราเล่มที่เสนอขอตำแหน่งทางวิชาการด้วย ผลงานทางวิชาการที่เป็น “ตำรา” นี้ อาจได้รับการพัฒนาขึ้นจากเอกสารคำสอนจนถึงระดับที่มีความสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งผู้อ่านอาจเป็นบุคคลอื่น

ที่มีผู้เรียนในวิชานั้น แต่สามารถอ่านและทำความเข้าใจในสาระของตำรานั้นด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องเข้าศึกษาในวิชานั้นหากผลงานทางวิชาการที่เคยเสนอเป็นเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอนไปแล้ว จะนำมาเสนอเป็นตำราไม่ได้ เว้นแต่จะมีการพัฒนาจนเห็นได้ชัดว่าเป็นตำรา

3.2 หนังสือ

- นิยาม เป็นงานวิชาการที่เกิดจากการค้นคว้าศึกษาความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างรอบด้านและลึกซึ้ง มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์และเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยมโนทัศน์หลักที่เป็นแกนกลางและมีมโนทัศน์ย่อยที่สัมพันธ์กัน มีความละเอียดลึกซึ้ง ใช้ภาษาที่เป็นมาตรฐานทางวิชาการ ให้ทัศนะของผู้เขียนที่สร้างเสริมปัญญาความคิดและสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการให้แก่สาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาของหนังสือไม่จำเป็นต้องสอดคล้องหรือเป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรหรือของวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร และไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง เนื้อหาสาระของหนังสือต้องมีความทันสมัยเมื่อพิจารณาถึงวันที่ผู้เขียนเสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ หากผลงานทางวิชาการที่เคยเสนอเป็นเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอนไปแล้ว จะนำมาเสนอเป็นหนังสือไม่ได้

3.3 บทความวิชาการ

- นิยาม เป็นงานเขียนทางวิชาการซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน ทั้งนี้มีการวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวตามหลักวิชาการ โดยมีการสำรวจวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้เขียนแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจนด้วย

กลุ่ม 4 ผลงานวิชาการ มี 5 ลักษณะ

4.1 ผลงานรับใช้ท้องถิ่นและสังคม

4.2 ผลงานสร้างสรรค์ด้านสุนทรียะ ศิลปะ

4.3 ผลงานการสอน

4.4 ผลงานนวัตกรรม

4.5 ผลงานศาสนา

4. ตามทัศนะของผู้เขียนบทความวิชาการ

1. **คุณธรรม** (Moral/Virtue) เป็นแนวความคิดที่ดีเป็นตัวบังคับให้ประพฤติดี เช่น (1) สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ (2) คุณธรรม คือจริยธรรมที่แยกเป็นรายละเอียดแต่ละประเภท หากประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจะเป็นสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจของผู้นั้น ดังนั้น คุณธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

2. **จริยธรรม (Ethics)** คือ จริย + ธรรมะ เป็นความประพฤติที่เป็นธรรมชาติ เกิดจากคุณธรรมในตัวเอง ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม และเป็นหลักธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม ในหมู่คณะ ที่เป็นศีลธรรม กฎศีลธรรม

3. **จรรยาบรรณ (conduct)** ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพแต่ละอาชีพกำหนดขึ้นเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงรวมถึงฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้

- ประพฤติ (Conduct) – การประพฤติตนเพื่อให้เกิดความเชื่อถือ/ศรัทธา และไว้วางใจในคนกลุ่มนั้น (demeanor) – มารยาท การกระทำ การปฏิบัติตัว ท่าทาง หนว่ยก้าน เป็นความประพฤติ

- พฤติกรรม (Behavior) คือ การกระทำ หรือกิริยาอาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิด หรือความรู้สึกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า

การประเมินวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพื่อให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษามีและเลื่อนวิทยฐานะ (ชำนาญการพิเศษ) โดยประเมิน 6 เรื่อง ดังนี้

1) พฤติกรรมการรักษาระเบียบวินัย ได้แก่ การควบคุมการประพฤติปฏิบัติของตนเองให้อยู่ในกฎระเบียบของหน่วยงานและสังคมในกรณีมีความรับผิดชอบและเชื่อตรงต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ

2) การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ได้แก่ พฤติกรรมการปฏิบัติทั้งพฤติกรรมส่วนตัวและพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ทั้งในเรื่องความสามัคคีและวิถีประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิต

3) การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ได้แก่ การประพฤติ/ปฏิบัติตนในการดำรงชีวิตที่ยึดหลักความพอเพียง การหลีกเลี่ยงอบายมุข การรู้จักสามัคคีและวิถีประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิต

4) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ได้แก่ ความพึงพอใจและอุทิศเวลาในการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความวิริยะ อุตสาหะ โดยมุ่งผลสำเร็จที่เป็นความเจริญก้าวหน้าของการจัดการศึกษา

5) ความรับผิดชอบในวิชาชีพ ได้แก่ การปฏิบัติงานในหน้าที่โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ความซื่อสัตย์สุจริต และผลประโยชน์ของหน่วยงานและผู้รับบริการเป็นสำคัญ

6) ค่านิยม และอุดมการณ์ของความเป็นครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ

๕. สรุป

อาจารย์ควรมีจิตสำนึกทางจริยธรรมซึ่งต้องมีความประพฤติและปฏิบัติตนได้ถูกต้องที่ดีงามตามหน้าที่ซึ่งตนรับผิดชอบหลักสูตร/สาขาวิชา เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมวิชาการ สามารถพัฒนาผลงานวิชาการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานฯ ปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับหลักสากล และต้องสร้างสรรค์ผลงานวิชาการ อันได้แก่ งานที่รวมภารกิจหลักของ

หน่วยงานหรือสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงปรัชญา จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้รับบริการซึ่งได้แก่นิสิต/นักศึกษาหรือบุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเฉพาะผลงานวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งผลงานทางวิชาการที่มีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน การจัดสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดผลและประเมินผล การประกันคุณภาพ และการจัดให้มีบรรยากาศในเรียนรู้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ นับว่าเป็นการจัดทำผลงานทางวิชาการ จะต้องคำนึงถึงการลอกเลียนวรรณกรรมหรือเอกสารทางวิชาการ ต้องไม่นำผลงาน ความคิดหรือคำพูดของผู้อื่นไปใช้โดยไม่ให้เครดิตหรืออ้างอิง ทั้งนี้เพราะการนำความคิดและผลงานของผู้อื่นมาเขียน โดยทำให้ดูเหมือนว่ามาจากความคิดของตนเอง ซึ่งถือเป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณทางวิชาการอย่างร้ายแรง เป็นความไม่สุจริตทางวิชาการ (Academic Dishonesty) ดังนั้นการเป็นนักวิชาการหรือการมีตำแหน่งทางวิชาการ (ผศ./รศ./ศ.) ต้องรักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตนจึงได้ชื่อว่ามีคุณภาพดีปฏิบัติชอบซึ่งมีความสำคัญยิ่งและสอดคล้องกับจริยธรรมทางวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ 2561.
- ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560. (2560, ตุลาคม 31) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 หน้า 43.
- ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2563. (2563, มิถุนายน 23) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 หน้า 20.
- ประกาศ ก.พ.อ. เรื่องการกำหนดชื่อสาขาวิชาสำหรับการเสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการและการเทียบเคียงสาขาวิชาที่เคยกำหนดไปแล้ว พ.ศ. 2561. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 หน้า 18, (2561, มิถุนายน 15).

ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง **หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการ สำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พ.ศ. 2562.** ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 หน้า 13, (2562, มิถุนายน 12).

พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 หน้า 1 (2562, เมษายน 16).

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 กิจจานุเบกษา เล่ม 57 หน้า 54, (2562, พฤษภาคม 1).

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557.** กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, 2560.

กระทรวงศึกษาธิการ. **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561.** กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2561.

กระทรวงศึกษาธิการ. **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558.** กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2558.

กระทรวงศึกษาธิการ. **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558.** กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2558.

กระทรวงศึกษาธิการ. **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรอุดมศึกษา พ.ศ. 2558.** กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2558.

อภินันท์ จันตะนี และคณะ. **คู่มือการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตร พ.ศ. 2558.** คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา, 2558.

อภินันท์ จันตะนี. **คู่มือการพัฒนาผลงานทางวิชาการ 2566.** สำนักวิจัยและนวัตกรรม มูลนิธิแสง-สรีวิชากร พระนครศรีอยุธยา, 2566.

